

Aan de gemeenteraad

Op 23 januari 2025 stelde D. van Groningen (VVD) het college schriftelijke vragen over 'Rotterdamse Haven substantieel veiliger'. Gezien de aard van de vragen, wordt geacht dat deze aan de burgemeester zijn gesteld.

Inleidend wordt gesteld:

De Rotterdamse VVD is het stadsbestuur, de gemeente en politie een groot compliment verschuldigd: de Rotterdamse haven is veranderd "in een ondoordringbaar fort tegen cokesmokkel" kopt de Telegraaf¹.

De krant stelt vervolgens dat de Rotterdamse haven substantieel veiliger is geworden. Maatregelen de afgelopen jaren en intensieve samenwerking tussen politie, douane en havenbedrijven hebben het leven van drugscriminelen flink lastiger gemaakt. Het gevolg: in 2024 werd er 25.900 kilo cocaïne gevonden en werden er 266 uithalers gepakt. In 2023 waren dat nog ongeveer 45.000 kilo cocaïne en 452 uithalers. Een prachtig resultaat dus.

Hieronder volgen de vragen en mijn beantwoording:

Vraag 1:

Wordt er nu ook meer gecontroleerd dan de jaren ervoor?

Antwoord:

De Douane heeft haar handhavingscapaciteit in personeel, aantal controles en middelen vergroot op diverse processen die worden misbruikt voor ondermijnende drugscriminaliteit, ook in de Rotterdamse haven. Dit heeft in de breedte geleid tot meer vangsten, maar met een kleinere hoeveelheid per vangst. In 2024 waren er 146 vangsten, in 2023 waren dat 128 vangsten. Dit betreffen bevindingen van de Douane² in de Rotterdamse Haven.

¹ <https://www.telegraaf.nl/nieuws/279442348/zo-veranderde-de-haven-van-rotterdam-in-een-ondoordringbaar-fort-tegen-cokesmokkel-criminelen-driftig-op-zoek-naar-nieuwe-methoden>

² De bevindingen van de Douane in de haven van Rotterdam wijken af van de HARC-cijfers. De HARC-cijfers zijn breder en betreffen alle bevindingen waar het HARC-team Rotterdam bij betrokken is.

Vraag 2:

Kan het college aangeven welk aantal containers de afgelopen drie jaar is gecontroleerd?

Antwoord:

Het volume containers in de Rotterdamse haven is zeer groot; afgelopen jaar passeerden ruim 12 miljoen containers onze haven. De Douane werkt daarom risicogericht, op basis van een risicoprofiel en bijpassende controles. Om criminelen niet in de kaart te spelen geeft de Douane haar controlestrategie en de hoeveelheid containers die wordt gecontroleerd niet vrij. Naast het controleren van containers heeft de Douane een toezichtstaak. In de Rotterdamse haven houdt de Douane uitgebreid toezicht op 'verdachte' activiteiten. De afgelopen jaren heeft de Douane drones aangeschaft om toezicht vanuit de lucht te houden. Verder gebruikt de Douane een slim en uitgebreid cameranetwerk om het toezicht te versterken.

Vervolgens wordt gesteld:

Naar aanleiding van een werkbezoek in Colombia werd in 2022 door de burgemeester van Rotterdam en Antwerpen gevraagd om alle fruitcontainers uit Latijns-Amerika voortaan 100% te gaan controleren. Dit zou middels een röntgenscanner gaan gebeuren.

Vraag 3:

In hoeverre wordt bij de controle gebruik gemaakt van röntgen scanapparatuur?

Antwoord:

De Douane zet diverse controlemiddelen in om schepen en containers te controleren. Dit gebeurt op basis van risicoselectie. Schepen uit risicogebieden kunnen geselecteerd worden voor een visitatiecontrole, waarbij het complete schip wordt doorzocht door een specialistisch team en/of een duikcontrole, waarbij de douaneduikers onder de waterlijn zoeken naar smokkelwaar. Containers uit risicogebieden kunnen geselecteerd worden voor een speurhondencontrole en/of een scancontrole. De Douane heeft 6 containerscans in de Rotterdamse Haven, op diverse plekken worden containers gescand middels X-ray scans.

Vervolgens wordt gesteld:

De havens in Rotterdam en Antwerpen liggen dichtbij elkaar en werken ook samen in de aanpak van de drugscriminaliteit.

Vraag 4:

In hoeverre zien we nu een verschuiving van het aantal drugs vondsten in andere havens, zoals Hamburg, Amsterdam of Marseille?

Antwoord:

Voor de beantwoording van deze vraag is het van belang ook in te gaan op de wijze waarop cocaïne wordt gesmokkeld (de modi operandi). De grootste containerschepen ter wereld kunnen bijvoorbeeld niet in iedere haven worden ontvangen. Drugssmokkel via dit soort schepen en terminals (deep sea) kan wel van Rotterdam naar andere vergelijkbare havens verplaatsen, zoals die van Antwerpen en Hamburg. Daarom werkt Rotterdam al enkele jaren nauw samen met deze twee havensteden. Verder zijn we ook met de stad en haven van Le Havre een verkenning aan het doen naar eventuele samenwerking.

Overigens is het aantal drugsvondsten in de haven van Rotterdam toegenomen. Het totaal aantal kilo's onderschepte cocaïne in Rotterdam is afgenomen. Het vermoeden is dat criminelen vaker alternatieve routes gebruiken om grotere partijen cocaïne Europa in te smokkelen, bijvoorbeeld van Latijns-Amerika via West-Afrika naar Europa via het water (bijvoorbeeld via Spanje) of land (bijvoorbeeld via Turkije). Daarnaast denken we dat criminelen op zoek zijn naar nieuwe smokkelmethodes, zoals het inwassen van cocaïne in andere grondstoffen of het overboord gooien van partijen cocaïne in de zee met peilbakens.

Dit laat zien dat drugssmokkel een internationaal probleem is dat alleen kan worden aangepakt door internationaal samen te werken. Mede daarom zijn o.a. de Douane, politie en het Havenbedrijf Rotterdam actief betrokken bij de European Ports Alliance, waarin Europese havenpartners samenwerken om trends, goede praktijken en geleerde lessen met elkaar te delen. De Douane gaat bijvoorbeeld een leidende rol spelen in de maritieme pijler van de European Union Customs Alliance for Borders (EUCAB), waarin de pijler van de Ports Alliance die betrekking heeft op de Douane per 1 januari 2025 is opgegaan. De samenwerking heeft als doel om publieke en private belanghebbenden samen te brengen om gezamenlijk de Europese maritieme logistieke sector te beschermen tegen drugssmokkel en criminele infiltratie. Ook wordt door de politie met Europol verkend of een eventueel waterbedeffect naar andere havens beter inzichtelijk gemaakt kan worden door middel van een gezamenlijk beeld met data van verschillende havens, om te beginnen met Antwerpen, Hamburg en Rotterdam. Hiermee kunnen resultaten en effecten van nationale interventies beter vergeleken worden en kunnen (internationale) trends en ontwikkelingen beter worden gevolgd.

Vraag 5:

Wat hebben we nodig als we kijken naar wetgeving, ondersteuning en middelen om de Rotterdamse haven te blijven beschermen tegen drugscriminaliteit?

Antwoord:

Om de haven te blijven beschermen tegen drugscriminaliteit zijn de volgende punten op het gebied van wetgeving, ondersteuning en middelen van groot belang:

Wetgeving:

Om de haven te beschermen tegen drugscriminaliteit is adequate wetgeving, met daarin opgenomen duidelijke normen en passende sanctiemogelijkheden, essentieel. Het is daarom wenselijk dat de Nederlandse Havenbeveiligingswet wordt geëvalueerd en aangepast. Deze wens is neergelegd bij het (verantwoordelijke) Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. België heeft een vergelijkbare wet (Maritieme beveiligingswet) vorig jaar aangepast. Daarnaast lobbyen de gemeente en het Havenbedrijf Rotterdam, gezamenlijk met het ministerie van J&V, op Europees en internationaal niveau (International Maritime Organization) voor het aanpassen en/of expliciteren van regelgeving (de International Ship & Port facility Security-code/Europese Verordening 725/2004), om de implementatie van gelijke veiligheidsstandaarden in de Europese havens te bevorderen en daarmee een gelijk speelveld te creëren.

Ondersteuning:

Zoals aangegeven bij vraag 4 is het wenselijk dat er een gezamenlijk Europees informatiebeeld komt in samenwerking met Europol, om resultaten en effecten van nationale interventies beter te kunnen vergelijken en (internationale) trends en ontwikkelingen beter te kunnen volgen en gefundeerde uitspraken te kunnen doen.

Middelen:

Het continueren van de meerjarige doeluitkering voor de Mainportaanpak gefinancierd door het Ministerie van Justitie en Veiligheid na 2026 en daarmee het blijvend agenderen van het belang, nut en noodzaak van de langjarige aanpak van drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven, is cruciaal. Hoewel de laatste jaren het aantal onderschepte kilo's cocaïne in de Rotterdamse haven dalende is, betekent dit niet direct dat er ook minder cocaïne binnenkomt. De drugsproblematiek in de stad en de haven blijft aanhouden. De handel in cocaïne gaat gepaard met corruptie, ripdeals, liquidaties, explosies en schietpartijen. Zonder hulp van binnenuit (corruptie) is drugssmokkel niet mogelijk. Havenpersoneel wordt vaak onder druk gezet. Explosies bij voordeuren, bedreigingen en schietpartijen tasten het veiligheidsgevoel in Rotterdam enorm aan. Daarnaast ronselen criminelen jongeren in kwetsbare wijken om drugs uit de containers te halen. Verder worden er steeds meer coke-wasserijen aangetroffen en blijft ook crimineel geld zijn weg vinden naar de wijken van Rotterdam.

Vervolgens wordt gesteld:

Uiteindelijk moeten we ervoor zorgen dat we criminele ondernemers zo veel mogelijk dwarszitten door hun infrastructuur, netwerk en geldstromen af te pakken.

Vraag 6:

In hoeverre hebben wij de criminele geldstromen die via de haven en andere doorvoerhavens lopen nu in beeld?

Antwoord:

Inzicht in de criminele geldstromen wordt verkregen door opsporingsdiensten zoals het OM, de FIOD, de FIU en de politie. De gemeente heeft geen rol in de opsporing en kan daardoor ook geen uitspraken hierover doen.

Vervolgens wordt gesteld:

De Rotterdamse VVD maakt zich al langer zorgen over de uithalers in de Rotterdamse haven. Ze komen veelal uit kwetsbare gezinnen en de strafmaat is te laag om ze echt af te schrikken. In de Telegraaf wordt gesteld dat het aantal minderjarige uithalers toeneemt terwijl het totaal aantal uithalers afneemt.

Vraag 7:

In hoeverre klopt deze stelling?

Antwoord:

We herkennen dat de uithalers veelal uit kwetsbare gezinnen komen. In 2023 zijn er 452 uithalers aangehouden, waarvan er circa 15% minderjarig was. In 2024 zijn er 266 uithalers aangehouden, waarvan er circa 22% minderjarig was. In absolute aantallen blijft het aantal minderjarige uithalers ongeveer gelijk. Procentueel gezien neemt het aantal minderjarige uithalers dus toe ten opzichte van de hele groep aangehouden uithalers. De grootste groep uithalers is nog altijd tussen de 18-22 jaar (42%) in 2024. Samen met de partners in de Uitvoeringsagenda Haven blijven we deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten houden.

Op 1 januari 2022 is art. 138aa Wetboek van Strafrecht in werking getreden, waarmee het onbevoegd aanwezig zijn op een haventerrein strafbaar gesteld is. Op basis van art. 138aa Sr. worden uithalers vervolgd die zonder verdovende middelen aangehouden zijn. Verdachten die mét drugs worden aangetroffen of gelinkt kunnen worden aan een drugsvondst, worden vervolgd op basis van de Opiumwet.

Het Ministerie van Justitie en Veiligheid monitort de werking van art. 138aa Sr. en het is aan haar om uitspraken te doen over de werking van de wet.

Vraag 8:

Als er inderdaad een toename is van het aantal minderjarige uithalers, in hoeverre is het beleid dat wij voeren ten aanzien van jongeren uit de criminaliteit te houden, Preventie met Gezag, nog toereikend?

Antwoord:

We zetten samen met de partners van de Uitvoeringsagenda Haven een breed scala aan (beleids)interventies in om jonge aanwas van uithalers te voorkomen door middel van preventie. Over deze interventies rapporteren we aan de gemeenteraad middels het Jaarverslag Haven.

De preventieve inzet vanuit de gemeente is echter breder. Naast jonge uithalers zijn er ook zorgen om de rol van jongeren bij excessief geweld (o.a. explosies), online criminaliteit en wapenbezit. Hier zetten we de afgelopen jaren extra inzet en middelen tegenover. We geloven in een brede aanpak van preventie tot nazorg en deze omvat een breed scala aan inzet uit diverse onderdelen van de gemeente. Mede dankzij de rijksmiddelen vanuit het programma Preventie met Gezag kunnen we aanvullende inzet plegen. Preventie met Gezag is een programma met een looptijd van ten minste 10 jaar waarbij we deels gebruikmaken van intensivering van preventieve maatregelen die ook regulier worden ingezet. Binnen het programma ontwikkelen we ook nieuwe interventies. Het programma focust zich op het voorkomen van ondermijnende jeugdcriminaliteit in brede zin, aangezien jongeren op diverse momenten in hun leven met verschillende vormen van criminaliteit in aanraking kunnen komen. Interventies zijn onderhevig aan monitoring, onderzoek en evaluaties waarna we bezien welk effect de interventies bereiken. Gelet op de lange looptijd van het programma is het nog te vroeg conclusies te trekken over de effectiviteit. U wordt tussentijds geregeld geïnformeerd over de resultaten en impact van het programma.

De burgemeester,

C.J. Schouten